

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 197/03-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. decembra 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej v konaní o sťažnosti J. B., bytom K., zastúpeného advokátkou JUDr. H. K., K., vo veci porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1317/93 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. B. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1317/93 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1317/93 konal bez zbytočných prietáhov.

3. J. B. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 40 000,-- Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý uhradiť trovy konania J. B. vo výške 8 800,-- Sk (slovom osemtisíc osemsto slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. H. K., K., do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 29. septembra 2003 doručené podanie J. B. (ďalej len „sťažovateľ“), bytom K., zastúpeného advokátkou JUDr. H. K., K., označené ako „Sťažnosť“. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľ ním napáda konanie pred Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) vo veci sp. zn. 20 C 1317/93, ktoré sa začalo ešte v roku 1993, ale keďže do dnešných dní nebolo ukončené, namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

V okolnostiach prípadu potom sťažovateľ uviedol:

„Ako sťažovateľ som účastníkom súdneho konania vedeného na Okresnom súde Košice II, č. k. 20 C 1317/93, ktoré bolo začaté na základe mnou podanej žaloby o zaplatenie sumy 18.700,- Sk s prísl. ...

Podanou žalobou som sa domáhal, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť mi pracovnú odmenu za činnosť pri rôznych rekonštrukciách a opravách na dome žalovaného na ulici Cirbusovej č. 1 v K., pričom ide o odmenu za obdobie od 01. 11. 1991 do 30. 04. 1992, keď v mojej pracovnej náplni bolo organizovanie manuálnych prác a to výkopových, murárskych, vodárskych, elektrikárskych a stolárskych.

Po podaní žaloby Okresný súd Košice II zaslal žalovanému výzvu na vyjadrenie k návrhu a toto vyjadrenie bolo súdu zaslané dňa 20. 09. 1993.

Prvé pojednávanie bolo určené na deň 11. 04. 1994, ale vzhľadom na neprítomnosť žalovaného bolo odročené na neurčito, s tým, že bolo uložené predvedenie žalovaného a súčasne súd dňa 12. 04. 1994 si vyžiadal aj spis z Obvodnej prokuratúry Košice II. Dňa 26. 04. 1994 došlo z kancelárie obvodnej prokuratúry oznámenie, že konanie je vedené na OO PZ Košice - Juh, č. k. ČVS: 586/1992. Dňa 28. 04. 1994 bola zaslaná Okresným súdom výzva na zaslanie predmetného spisu z OO PZ Košice - Juh.

Ďalší termín pojednávania bol určený na deň 16. 03. 1995. Pojednávanie však bolo opätovne odročené na neurčito nakoľko odporca bol neprítomný s tým, že bude volaný z adresy Michalovská č. 1, K. u pani R. Okresný súd Košice II nariadil dňa 12. 09. 1995 predvedenie odporcu z oboch známych adries a súčasne určil termín pojednávania na deň 15. 11. 1995.

Na pojednávaní dňa 15. 11. 1995 odporca nebol predvedený a pojednávanie bolo pre neprítomnosť sudcu odročené na deň 17. 01. 1996. Na ďalšie pojednávanie odporca nebol predvedený príslušníkmi OO PZ, nakoľko odporca aj keď býval na adrese svojho trvalého bydliska, v tej dobe sa zdržiaval v Bratislave. Na to bolo vyhlásené uznesenie, že pojednávanie sa odročuje na neurčito, s tým, že žalovaný a svedok budú predvedení.

Pojednávania dňa 15. 04. 1996 som sa zúčastnil ja, ako aj žalovaný, ktorý bol predvedený, bol daný návrh na uzavretie súdneho zmiernu, ktorý som musel odmietnuť, pretože mi bola ponúkaná nízka odmena za vykonanú prácu. Na tomto pojednávaní bol vypočutý žalovaný, ako aj svedok S. Pojednávanie vo veci bolo odročené na neurčito s tým, že mi bola uložená povinnosť predložiť ako dôkaz evidenciu vykonaných prác v lehote do 10 dní.

Pojednávanie určené na deň 06. 05. 1996 sa neuskutočnilo, pretože nebol prítomný žalovaný, právna zástupkyňa a sudca bol práceneschopný.

Pojednávanie bolo opätovne odročené na neurčito.

Pojednávania dňa 10. 06. 1996 sa nezúčastnil žiaden z účastníkov konania. Dňa 30. 09. 1996 sa v priebehu ďalšieho pojednávania dostavil žalovaný a následne Okresný súd Košice II vydal rozsudok vo veci, ktorým určil, že žaloba sa zamietla.

Rozsudok bol vypracovaný písomne dňa 14. 10. 1996. Dňa 08. 01. 1997 som sa osobne dostavil na súd a bol spísaný úradný záznam a žiadal som doručiť rozsudok s tým, že moja právna zástupkyňa JUDr. M. K. ma už nezastupuje.

Dňa 04. 02. 1997 bolo na súde mnou podané odvolanie bez odôvodnenia a predložené plnomocenstvo JUDr. F. so sídlom K.

Spis bol odvolaciemu súdu predložený dňa 02. 06. 1997 na základe opatrenia predsedu Okresného súdu Košice II zo dňa 03. 03. 1997.

Predvolanie na pojednávanie na Krajskom súde v Košiciach, č. k. 13 Co 188/97 som prevzal dňa 28. 01. 1998, ale žalovaný žiadal o odročenie pojednávania.

Krajský súd v Košiciach rozhodol bez pojednávania dňa 11. 03. 1998 tak, že zrušil rozsudok súdu I. stupňa a vrátil vec na ďalšie konanie.

Následne bola vec prikázaná JUDr. Č. a môj právny zástupca žiadal o doručenie rozhodnutia Krajského súdu. Toto rozhodnutie bolo môjmu právnenému zástupcovi doručené dňa 01. 12. 1998.

Na ďalšom pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo dňa 30. 06. 1999 sa zúčastnili všetci účastníci konania a pojednávanie sa odročilo na neurčito s tým, že súd mi uložil navrhnuť dôkazy vo veci.

Na základe podania môjho právneho zástupcu zo dňa 09. 07. 1999 boli navrhnutí 3 svedkovia, aby boli vypočutí na nasledujúcom pojednávaní.

Vzhľadom na skutočnosť, že súd vo veci nekonal, môj právny zástupca bol nútený konanie vo veci urgenciami zo dňa 03. 02. 2000, 24. 03. 2000, 04. 05. 2000 urgovať.

Na základe týchto urgencií Okresný súd Košice II vytýčil pojednávanie na deň 17. 07. 2000, ale žalovaný a svedkovia sa na pojednávanie nedostavili. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Na pojednávaní dňa 11. 10. 2000 boli v neprítomnosti žalovaného vypočutí svedkovia J. P., Š. K. a V. S. a pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že mi súd uložil povinnosť predložiť dôkaz o rozsahu poskytnutých prác.

Môj právny zástupca podaním zo dňa 23. 10. 2000 oznámil súdu, že tento rozsah možno špecifikovať podľa spisov OO PZ Košice Juh, ČVS: 586/92.

Aj napriek tejto skutočnosti bol vo veci ustanovený znalec a následne som obdržal výzvu súdu zo dňa 05. 03. 2001, aby som špecifikoval práce pre znalca v lehote 15 dní.

Z týchto dôvodov som proti sudcovi - JUDr. Č. vzniesol dňa 16. 03. 2001 námietku zaujatosti.

Uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 10. 07. 2002 bolo rozhodnuté, že sudca nie je vylúčený z prejednávania tejto veci. Toto uznesenie doručuje súd žalovanému od 05. 11. 2002 a k dnešnému dňu mu doručené nebolo.

Od začiatku súdneho konania vedeného na Okresnom súde Košice II do dnešného dňa uplynulo desať rokov a predmetné súdne konanie nebolo právoplatne skončené.

Chcem poukázať na skutočnosť, že predmetné prietahy v súdnom konaní u mňa vyvolávajú psychický stav neistoty a očakávania ako bude vo veci rozhodnuté, ako aj či bude v prípade môjho úspechu vo veci možné uspokojenie môjho nároku. Prietahmi v konaní sa neustále zvyšuje moja neistota a znižuje pravdepodobnosť, že môj nárok bude v budúcnosti uspokojený.

Ústavný súd zaujal k právnej otázke konania bez zbytočných prietahov nasledujúce stanovisko:

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto na splnenie ústavného práva čl. 48 ods. 2 Ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

V prípade pokiaľ Ústavný súd SR nariadi ústne pojednávanie, žiadam aby som sa ho mohol zúčastniť. ...

V zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky je uvedené:

Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

V zmysle čl. 127 ods. 1 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. (Ústava Slovenskej republiky):

Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. (Ústava Slovenskej republiky):

Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojim rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Vzhľadom na skutočnosť, že nečinnosťou Okresného súdu Košice II je porušované moje základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. ...

V zmysle § 56 ods. 4 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov:

Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

V zmysle čl. 127 ods. 3 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky:

Ústavný súd môže svojim rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a skutočnosť, že nečinnosťou súdu a zbytočnými prieťahmi v konaní bolo porušené moje základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky, žiadam Ústavný súd Slovenskej republiky, aby mi priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 120.000,- Sk. “

Na základe uvedeného sťažovateľ požiadal, aby ústavný súd v jeho veci nálezom takto rozhodol:

„1.) Základné právo sťažovateľa, právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, zaručené ustanovením článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, bolo v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pod č. k. 20 C 1317/93, porušené.

2.) Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 120.000,- Sk, ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3.) Porušovateľ je povinný sťažovateľovi nahradiť trovy súdneho konania.“

Keďže sťažnosť sťažovateľa spĺňala zákonom predpísané náležitosti podľa § 20 ods. 1 a § 50 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ústavný súd ju 8. októbra 2003 prijal na ďalšie konanie.

Podľa § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde sa k prijatej sťažnosti 27. októbra 2003 vyjadril okresný súd (Spr. 1326/03), ktorý o. i. uviedol:

„S poukazom na § 53 ods. 1 zákona o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov som toho názoru, že predmetná sťažnosť nie je prípustná, nakoľko sťažovateľ nevyčerpal všetky prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje.

Z ust. § 19 zákona o štátnej správe súdov totiž vyplýva, že sťažnosť sa podáva na príslušnom orgáne štátnej správy súdu. Podľa evidencie došlých sťažností ale sťažovateľom takáto sťažnosť podaná nebola.

K samotnému obsahu spisu uvádzam, že chronológia vo veci vykonaných úkonov Vám bola oznámená listom zo dňa 16. 9. 2003. Od uvedeného dátumu bol konajúcim sudcom vykonaný ďalší úkon - dňa 25. 9. 2003 bol žalovanému ustanovený opatrovník.

K dĺžke predmetného konania prispelo nepochybne niekoľko skutočností.

Prvou je predovšetkým správanie žalovaného, ktorý sa opakovane nezúčastňoval vytýčených pojednávaní a nepreberal zásielky súdu, v dôsledku čoho boli pojednávania odročované a úkony opakované.

Druhou z týchto skutočností bolo i správanie sťažovateľa, ktorý sa bez ospravedlnenia nedostavil na pojednávanie, konané dňa 10. 6. 1996; po vyhlásení rozsudku dňa 30. 9. 1996, až po tom, čo tento bol opakovane bezvýsledne doručovaný jeho právnej zástupkyňi v mesiacoch október a december 1996, v januári 1997 oznámil, že v danom konaní ho už právna zástupkyňa nezastupuje a sám požiadal o doručenie predmetného rozsudku. Po predložení námietky zaujatosti dňa 16. 3. 2001 konajúci sudca prípisom zo dňa 29. 3. 2001 vyzval sťažovateľa cestou jeho právneho zástupcu na oznámenie skutočností, pre ktoré by mal byť vylúčený z pojednávania a rozhodovania predmetnej veci. Právny zástupca podaním zo dňa 19. 4. 2001 oznámil, že žalobcu (sťažovateľa) už v konaní nezastupuje, preto predmetná výzva bola adresovaná priamo sťažovateľovi. Jemu určená zásielka sa súdu vrátila dňa 28. 6. 2001 s poznámkou pošty, že zásielka v stanovenej lehote nebola vyzdvihnutá.

Dňa 30. 7. 2001 dal preto konajúci sudca pokyn pre doručenie zásielky cestou Mestskej polície v Košiciach, ktorá dňa 8. 9. 2001 súdu oznámila, že podľa jej zistenia sa žalobca v súčasnej dobe nachádza v Českej republike a na adresu trvalého pobytu sa vráti až v mesiaci december 2001. Zároveň bola súdu vrátená nedoručená zásielka.

Dňa 8. 1. 2002 bol preto daný opakovaný pokyn pre doručenie zásielky sťažovateľovi, ktoré bolo realizované dňa 18. 2. 2002.

Vzhľadom na uvádzané skutočnosti som toho názoru, že dĺžku predmetného konania negatívne ovplyvnilo i správanie samotného sťažovateľa.

Napokon je potrebné uviesť, že k celkovej dĺžke konania prispela i opakovaná zmena zákonných sudcov v danom spore.

Nezanedbateľná je aj skutočnosť, že v súdnom oddelení vo veci konajúceho sudcu je v súčasnosti 658 nevybavených vecí a navyše pojednávanú vec nemožno hodnotiť ako skutkovo jednoduchú.

V prípade, ak ústavný súd bude sťažovateľom podanú sťažnosť považovať za prípustnú, uvádzam, že ním požadované finančné zadosťučinenie považujem s ohľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti i predmet sporu za neprimerane vysoké.“

Ústavný súd zobral do úvahy aj predošlé vyjadrenie okresného súdu zo 16. septembra 2003 (Spr. 1118/03) obsahujúce podrobnú chronológiu doterajšieho konania vo veci sp. zn. 20 C 1317/93, v súlade s ktorou:

„Žaloba o zaplatenie 18.700,- Sk bola na tunajšom súde podaná sťažovateľom dňa 5. 8. 1993 a pridelená do súdneho oddelenia JUDr. J. S. Konajúci sudca dňa 11. 8. 1993 vyzval žalovaného, aby sa o podanom návrhu v lehote 20 dní vyjadril. Vyjadrenie k žalobe bolo súdu doručené dňa 20. 9. 1993.

Dňa 28. 9. 1993 bol žalobca cestou svojej právnej zástupkyne vyzvaný na oznámenie dôkazov, ktoré navrhuje vo veci vykonať a dňa 20. 1. 1994 bol určený termín pojednávania na deň 11. 4. 1994. Uvedené pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu neúčasti žalovaného.

Ďalšie pojednávanie bolo vytýčené v decembri 1994 na 16. 3. 1995. Žalovaný sa tohto pojednávania opäť nezúčastnil a toto bolo odročené na neurčito.

Na pojednávanie určené na deň 15. 11. 1995, požiadal konajúci sudca o predvedenie žalovaného Pohotovostnou motorizovanou jednotkou v Košiciach, avšak bez pozitívneho výsledku. Rovnako nebol predvedený ani na pojednávanie určené na deň 17. 1. 1996.

Dňa 15. 4. 1996 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito.

Pojednávanie, určené na deň 6. 5. 1996, bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti konajúceho sudcu.

Ďalšieho pojednávania, vytýčeného na deň 10. 6. 1996, sa nezúčastnil ani jeden z účastníkov konania, ani právna zástupkyňa žalobcu (sťažovateľa).

Na pojednávaní, konanom dňa 30. 9. 1996, bol vo veci vyhlásený rozsudok, ktorým bola žaloba zamietnutá.

Dňa 14. 10. 1996 bol daný pokyn pre doručenie rozsudku právnej zástupkyňi žalobcu a žalovanému.

Dňa 8. 1. 1997 sa do príslušnej civilnej kancelárie tunajšieho súdu dostavil žalobca, ktorý žiadal o doručenie predmetného rozsudku, nakoľko právna zástupkyňa ho už v konaní nezastupuje.

Dňa 4. 2. 1997 bolo dané žalobcom cestou novozvoleného právneho zástupcu vo veci odvolanie; dňa 12. 2. 1997 bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie a rovnopis odvolania bol zaslaný na vyjadrenie žalovanému.

Dňa 3. 3. 1997 bol spis opatrením predsedu súdu podľa § 2 ods. 2 Spravovacieho poriadku prevedený do súdneho oddelenia JUDr. J. M., ktorá dňa 27. 5. 1997 dala pokyn pre jeho predloženie Krajskému súdu v Košiciach, kde sa nachádzal v období od 2. 6. 1997 do 22. 4. 1998, kedy bol vrátený tunajšiemu súdu s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.

Dňa 27. 4. 1998 bol spis prevedený opatrením predsedu súdu podľa § 2 ods. 2 Spravovacieho poriadku do súdneho oddelenia sudcu Mgr. F. Č., ktorý dňa 2. 12. 1998 dal pokyn pre doručenie uznesenia Krajského súdu v Košiciach právnemu zástupcovi žalobcu a žalovanému.

Pojednávanie vo veci sa uskutočnilo dňa 30. 6. 1999 a bolo odročené na neurčito s tým, že účastníkom konania bola uložená povinnosť v lehote 10 dní predložiť návrhy na doplnenie dokazovania.

Ďalší termín pojednávania bol určený na deň 17. 7. 2000 a bolo odročené na 11. 10. 2000. Uvedené pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom predloženia ďalších dôkazov.

Dňa 5. 3. 2001 vyzval Mgr. F. Č. žalobcu cestou jeho právneho zástupcu na predloženie dôkazov, ktoré by mali slúžiť ako jeden z podkladov pre vypracovanie znaleckého posudku.

Dňa 16. 3. 2001 vzniesol žalobca proti konajúcemu sudcovi písomnú námietku zaujatosti, v ktorej ale neboli uvedené dôvody. Preto bol žalobca cestou svojho právneho zástupcu prírpisom zo dňa 29. 3. 2001 vyzvaný na oznámenie skutočností, pre ktoré má byť zákonný sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania uvedenej veci.

Dňa 19. 4. 2001 oznámil JUDr. A. F., že žalobcu v dôsledku vypovedania plnej moci už nezastupuje.

Dňa 15. 5. 2001 bol preto daný pokyn pre doručenie uvedeného prírpisu priamo žalobcovi. Keďže zásielka určená žalobcovi sa vrátila súdu s poznámkou, že si ju adresát v stanovenej lehote nevyzdvihol, dňa 30. 7. 2001 bol daný pokyn pre jej doručenie cestou Mestskej polície v Košiciach. Podľa správy Mestskej polície v Košiciach zo dňa 8. 9. 2001 zásielku nebolo možné doručiť žalobcovi, nakoľko ten sa v dobe jej doručovania nachádzal v Českej republike a do Košíc sa mal vrátiť v decembri 2001.

Žiadosť o doručenie zásielky bola preto opakovaná v januári 2002.

Dôvody vznesenej námietky zaujatosti boli žalobcom doplnené 5. 3. 2002; dňa 29. 4. 2002 sa Mgr. F. Č. k námietke zaujatosti vyjadril a dal pokyn pre predloženie spisu Krajskému súdu v Košiciach, kde sa nachádzal v období od 21. 5. 2002 do 10. 7. 2002.

Dňa 18. 7. 2002 predložil sudca spis príslušnej kancelárii s pokynom pre doručenie uznesenia Krajského súdu v Košiciach, ktorým bolo rozhodnuté, že nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

Doručovanie uznesenia žalovanému bolo bez pozitívneho výsledku, preto dňa 5. 11. 2002 požiadal sudca o doručenie zásielky žalovanému cestou Mestskej polície v Košiciach.

Dňa 9. 1. 2003 bolo tunajšiemu súdu doručené oznámenie Mestskej polície v Košiciach, že žalovanému určená zásielka nemohla byť doručená, nakoľko sa v čase doručovania nenachádzal na adrese trvalého pobytu.

V mesiaci marec 2003 bola preto Mestská polícia v Košiciach opätovne požiadaná o doručenie písomnosti žalovanému, avšak opäť bez pozitívneho výsledku, a to z dôvodu, že žalovaný sa na adrese trvalého pobytu nezdržiava.

V mesiaci apríl 2003 dal preto konajúci sudca pokyn pre zisťovanie adresy trvalého pobytu žalovaného cestou Registra obyvateľov SR v Banskej Bystrici, Okresného riaditeľstva PZ SR v Košiciach, OO PZ SR Košice - Západ, Mestskej polície v Košiciach, Miestneho úradu MČ Košice - Západ a tiež cestou Ústrednej evidencie väzňov v Bratislave zisťoval, či sa žalovaný nenachádza vo väzbe.

Žiadané správy boli súdu doručené v priebehu mesiacov júl a august 2003.“

Keďže obaja účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd rozhodol bez jeho nariadenia.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným... rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria súd považuje aj povahu prejednáwanej veci.

Preskúmaním doterajšieho konania pred okresným súdom ústavný súd zistil nasledovné skutočnosti a dospel k nasledovným záverom:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu okresného súdu zistil, že v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1317/93 ide o majetkový spor o úhradu 18 700,-- Sk s prísl. za vykonané rekonštrukčné práce na dome odporcu.

Vec nie je právne zložitá a hoci jej faktickú zložitosť nemožno vylúčiť vo vzťahu k zisťovaniu skutkového stavu nevyhnutného pre rozhodnutie (napríklad aj prostredníctvom znaleckého dokazovania), povaha veci, ako aj rozsah skutočností potrebných na rozhodnutie nie sú mimoriadne a neprekračujú bežný rámec. Z uvedeného ústavný súd uzavrel, že v konaní pred okresným súdom prebieha konanie, ktoré nie je ani právne a ani fakticky mimoriadne zložitá, a preto pri sústredenom postupe zákonného sudcu bolo možné rozhodnúť bez zbytočných prietáhov a pri rešpektovaní základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

2. Druhým kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v konaní sp. zn. 20 C 1317/93, bolo správanie účastníka - s'ťažovateľa v konaní pred ústavným súdom. Z vyžiadaného súdneho spisu, ako aj z vyjadrenia okresného súdu ústavný súd zistil, že hoci jeho postup po doterajšiu dobu konania nebol v plnom rozsahu vždy aktívny a súčinnosťný, takže v určitých obdobiach predstavoval prekážku plynulého postupu súdu (neospravedlnená neúčast' s'ťažovateľa na pojednávaní 10. júna 1996, bezvýsledné doručovania rozhodnutia súdu od septembra 1996 do januára 1997, oznamovanie skutočností pre vylúčenie konajúceho sudcu v období marec 2001 až január 2002), celková doba zapríčinená takýmto jeho správaním sa však rozhodujúcim spôsobom nepodieľala na doterajšej už viac ako desaťročnej dĺžke konania vo veci sp. zn. 20 C 1317/93, ktoré stále nie je ukončené. Ústavný súd však toto správanie účastníka zobral do úvahy pri svojom rozhodovaní vo veci samej.

3. Tretím kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v konaní sp. zn. 20 C 1317/93, bol postup samotného okresného súdu. Zo zadováženého súdneho spisu, ako aj zo s'ťažnosti s'ťažovateľa ústavný súd zistil, že súd vo veci s'ťažovateľa prvýkrát rozhodol 30. septembra 1996 tak, že jeho žalobu zamietol, avšak na základe odvolania s'ťažovateľa Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) tento rozsudok 11. marca 1998 zrušil (sp. zn. 13 Co 188/97) a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd ako hlavný dôvod zrušenia uviedol, že „súd prvého stupňa nezistil náležité skutkový stav, a preto jeho záver o zamietnutí žaloby je predčasný“. Zatiaľ čo v období od začiatku konania vo veci 5. augusta 1993 do rozhodnutia okresného súdu 30. septembra 1996 ústavný súd nezistil výraznejšie zbytočné priet'ahy, viaceré však identifikoval v období od vrátenia veci z krajského súdu okresnému súdu v roku 1998. Napriek tomu, že spis bol z krajského súdu okresnému súdu vrátený už 22. apríla 1998, prvé pojednávanie bolo nariadené až 30. júna 1999 (t. j. viac ako po roku od vrátenia spisu) a aj druhé nasledujúce pojednávanie bolo nariadené s viac ako jednoročným odstupom na 11. júl 2000.

Jediné meritórne pojednávanie po vrátení spisu z krajského súdu okresnému súdu sa uskutočnilo 11. októbra 2000, keď súd vypočul svedkov označených s'ťažovateľom

a odporcom ešte v júli 1999. Hoci je pravdou, že od 16. marca 2001 do 31. mája 2002 sa okresný súd zaoberal námietkou sťažovateľa o zaujatosti zákonného sudcu, v dôsledku čoho bol spis od 18. apríla 2002 do 31. mája 2002 na krajskom súde, od 10. júla 2002, keď sa spis opätovne vrátil okresnému súdu, tento vo veci nenariadil žiadne ďalšie pojednávanie až do doby konania ústavného súdu. Ako vyplynulo z vyjadrenia predsedu okresného súdu, ako aj z vyžiadaného súdneho spisu, túto dobu okresný súd venoval doručeniu uznesenia krajského súdu o námietke zaujatosti žalovanému, a pretože nebolo zistené miesto jeho trvalého pobytu, bola mu uznesením z 25. septembra 2003 ustanovená opatrovníčka. Ústavný súd zistil, že okresný súd v období dlhšom ako štyri roky vôbec nekonal v merite veci bez toho, že by jeho postupu bola bránila akákoľvek zákonná prekážka. Z uvedeného dôvodu ústavný súd túto dobu posúdil ako zbytočné prietahy v konaní dosahujúce intenzitu porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Pri svojom rozhodovaní ústavný súd súčasne zbral do úvahy, že argumenty, ktoré uvádzal okresný súd vo svojom vyjadrení na odôvodnenie toho, že konanie vo veci sp. zn. 20 C 1317/93 ešte stále nie je ukončené (opakovaná zmena zákonných sudcov, resp. počet nevybavených vecí), nemôžu ísť na ťarchu sťažovateľa. K argumentu okresného súdu, že „prejednávajú vec nemožno hodnotiť ako skutkovo jednoduchú“, ústavný súd uvádza, že od roku 1998 tento nevyvinul potrebné úsilie na vykonanie dokazovania, ktoré by kvalifikovane objasnilo skutkové okolnosti prípadu a umožnilo by mu rozhodnúť vo veci samej.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

1. Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 20 C 1317/93 konal bez zbytočných prietáhov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadost'účinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, pričom sťažovateľ požadoval priznanie finančného zadost'účinenia vo výške 120 000,-- Sk.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'účinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'účinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov, vychádzal z názoru, že porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto jeho právomoci.

Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu v konaní sp. zn. 20 C 1317/93, berúc do úvahy, že sťažovateľ sa o predĺženie tejto doby zásadne nepričinil, a zohľadňujúc konkrétne okolnosti a povahu prípadu vrátane pozície sťažovateľa sprevádzanej pocitom neistoty, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy

40 000,-- Sk za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

3. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré vznikli právnej zástupkyňi s'ťažovateľa advokátke JUDr. H. K. vo výške 8 800,-- Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), pričom vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2002, ktorá bola 12 811,-- Sk. Náhrada bola priznaná za dva úkony po 4 270,-- Sk a 130,-- Sk režijný paušál.

Trovy konania je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2003